સંઠે બાજીકા ચટપટા મસાલા

મઝેદાર ગઝલમાળા

સંગ્રહ કર્તા.

લાલા ગેંદાલાલ અને મુરારીલાલ

ઠે૦ દુકાન ચરસભંડાર ગંજ

મનસુરી પહાડ, (જાવણી)

પ્રકાશક;–

જોધરાજ રામજીલાલ

દીલ્હી.

મૂલ્ય રૂા. ૦-।-૦.

આવૃત્તિ ૧ લી પ્રત ૨૦૦૦
સંવત ૧૯૮૬ સને ૧૯૩૦

મુદ્રક: હરગોવિન્દ એ. પરમાર
મુદ્રણસ્થાન: પ્રવીણસાગર પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ,
ગુલાલવાડી, શીફાસ્ટ્રીટ, મુંબઈ, ૪.

श्री.

રંગીલી ગઝલ માળા

ગઝલ

ફુલ ભી ખુદા ને ખુબ બનાયા હય સન્તરા,
ક્યા ક્યા હરે દરખ્તોં પહ આયા હય સન્તરા.

એક બાત તુમસે હય કહું નારાજ ગર ન હો;
ચોલી મેં તુમને અપની ચુરાયા હય સન્તરા.

નીબુ નારંગિયાં કે ગુચ્છે હય સેંકડો;
ઔર રસ ભરી કે દિલ મેં સમાયા હય સન્તરા.

સીને પહ હાથ રખ કે કહા સુન તો એ સનમ;
મુદ્દત કે બાદ હાથ મેં આયા હય સન્તરા.

ચુનતે થે ફૂલ બાગ મેં આયા હય બાગબાં;
બોલા કિસી કા યહાં પે ચુરાયા હય સન્તરા.

ગઝલ

સિતમગર કિસી કો સતાના બુરા હય;
ખતા કુછ ન તેરી જમાના બુરા હય.

ચલા દેના ખંજર હય બેહતર તુમ્હારા;
મગર ફેર મુંહકા [illegible] બુરા હય.

કહું દીંત હય સાફ઼ ઝફ઼ગાં મેં તુમસેં;
રકીબોં કે ઘર આના જાના બુરા હય.
શબે વસ્લ બે એતનાઇ ન કરના;
કિ વાદે પઇ રાસ્તા દિખાના બુરા હય.
જલાયા જિગર હમને ફુરકત મેં તેરી;
જલે કો મેરી જાં જલાના બુરા હય.
મુકર જાય વાદે સે જો અપને શયદા;
ઉસી સખ્શ કા દોસ્તાના બુરા હય.

ગઝલ

સિતમગર હમી થે સતાને કે કાબિલ;
હમારા હી દિલ થા દુખાને કે કાબિલ.
લિયા એક બોસા તો ઝુંઝલા કે બોલા;
હટો તુંમ નહીં મુંહ લગાને કે કાબિલ.
ગજબ હય અભી યહ સે ઘુંઘટ તુમ્હારા;
અભી તુમ નહીં મુંહ છિપાનેકે કાબિલ.
હમીં સે તો સીખે હો ખન્જર ચલાના;
હમારા હી સરથા ઉડાને કે કાબિલ,
હમારા હી ખૂં મેં કિયે હાથ રંગા;
હુએ જબ વો મેંહદી લગાને કે કાબિલ.
જો આશિક હય મેરા મૈં આશિક હૂં ઉસકા;
યહ કલમા નહીં ભૂલ જાને કે કાબિલ.

ગઝલ

પરદેશ મેં હંય હય દૂર વતન,
અય ચર્ખ હમે બરબાદ ન કર;
કુછ હદ ભી હય રંજો મુસીબત કી,
અબ તર્જે સિતમ ઈજાદ ના કર. પરદેશ૦

આયે હંય બતન કો છોડ કર હમ,
ઘરબાર કે છુટને કા દિલપૈ હય ગમ;
મારે હુયે હંય તકદીર કે હમ,
તૂ હમપૈ નઈ બેદાદ ન કર. પરદેશ૦

હમ હિન્દકે રહને વાલે હંય,
દુઃખ દર્દ કે સહનેવાલે હંય;
કુછ મુંહ સે ન કહને વાલેં હંય.
તૂ જુલ્મ સિતમ જલ્લાદ ન કર. પરદેશ૦

દુનિયા કે યહાં સબ અન્ધે હંય,
હર સિતમ કરેગ કે કુન્દે હંય;
હમ ભી તો ખુદા કે બન્દે હંય.
નાશાદ કો તૂ નાશાદ ન કર. પરદેશ૦

આગ સમ્સે મુકદ્દર સોતા હય.
રોને સે નહીં કુછ હોના હય;
ક્યોં હિન્દ કા નામ ડૂબોતા હય,
પરદેશ મેં તૂ ફરિયાદ ન કર. પરદેશ૦

ગઝલ

સો સૌ તરહ કી આફતેં દિખલાયેગા સટ્ટા,
દમ દમ પૈ નયા ખેલ યહ ખિલવાયેગા સટ્ટા:
પહીલે તો જરો માલ બજુરગોં કા ઉડાયા,
ઘરવાલી કા ફિર બેચ કે જેવર બી લગાયા.

દોસ્ત ઔર અહબાબ સે કરજા બી મઁગાયા,
સટ્ટે કી નજર કર દિયા ખાયા ન ખિલાયા:
દર દર કી બીક અબ તો હય મેંગવાંયગા સટ્ટા,
એક એક કે દશ બનાતે બી કંગાલ હોયગે.

જેવર જમીન બેંચ કે બેહાલ હોયગે,
સૂખા હય હડ્ડી માંસ સિર્ફ ખાલ હોયગે;
અબ તો પડોસિયોં કો બી જંજાલ હોયગે,
બસ્તી બી શહર ગાંવ બી છુડવાએગા સટ્ટા સોં.

સૌદાઈયોં કો સટ્ટે ને મુરશદ બના દિયા,
મિલતી ન જિનકો બીક થી હલવા ખિલા દિયા:
પાગલપને મેં મુંહ સે જો ફિકરા સુના દિયા,
શૌદાઈયોં ને ફિર દડા ફૌરન ફયસલા દિયા.

બે સુર કા યહ હિસાબ બી ભગવાયેગા સટ્ટા:
સુપને મેં સટ્ટે બાજ કો આયા નજર દડા.
કોશિશ સે જા લગા દિયા હોતે ફજર દડા.
ચોરી કરી પિટે બી લગાયા મગર દડા:

ફૂલે ન તન મેં આયે જો આયા અગર દડા.
જૂતે અરે બાજાર બી ભગવાએગા સટ્ટા સોં.

મિલ મિલકે સટ્ટે બાજ યહ આપસ મેં વિચારેં;
ક્યા ઢંગ કરેં યાર જો અબકે તો ન હારેં.
કૌડી રહી ન પાસ ઔર મિલતી ન ઉધારે,
આટા ન દાલ ઘર મેં હય ભૂખે હી ગુજારેં;
ચોરી કે સબબ કયદ ભી કટવાયેગા સટ્ટા સો,
ચોરી વ રહજની ભી કરી જેબ ભી કાટી.

જૂતે ઉડાયે દોસ્તોં કી નિત સહી ડાટી,
સટ્ટે કે સબબ ખાક ભી હર બાર કી ચાટી;
દુશમન હુઇ હય અબ વતન ગુલજાર કી માટી,
યહ હડ્ડિયાં ભી કિસ જગહ ફિંકવાયગા સટ્ટા.

અબ તો લુગાઇયાં ભી લગી સટ્ટા લગાને,
ગયરોં સે લગીં ઉસકે સબબ આંખ મિલાને;
કબરોં પે લગી ફૂલ બતાશે ભી ચઢાને,
સોતી હય રખકે પાની કા લોટા ભી સરહાને.

ચૌરાહે પે પાની ભી નિત ચઢવાયગા સટ્ટા સૌ,
લૌંડો પે તો સટ્ટે ને અજબ આફતેં ઢાઇં;
કૌડી રહી ન પાસ તો ચમડી હી ઘિસાઇ.
ચહેરે કા રંગ ઉડ ગયા બિગડી હય સફાઇ.

દુનિયા મેં નઇ રીત યહ લૌંડોં ને ચલાઇ,
નેકોં સે બદી રોજ યહ કરવાયગા સટ્ટા સૌ;
જાગીર જમીંદારી ભી સટ્ટે ને છુડાઇ,
ઇજ્જત ભી ઇજ્જતદારોં કી મિટ્ટી મેં મિલાઇ.

ઘોડે નહીં કે પાઉં મેં જૂતી બી ન પાઈ,
ફિરતે ખરાબ ખસ્તા નહીં પાસ હય પાઈ;
અબ ઔર કિસ દર્જે કો યે પહુંચાયેગા સટ્ટા સૌ,
રંડી ને માલ યાર કા સટ્ટે મેં ઉડાયા.

ટકયાઈ ને બી ખો દિયા પઇસા જો કમાયા,
ઘસરાગે ને તો ઘાસ કા ગટ્ઠા હી લગાયા;
ઔર રાજ બેલદાર કી રોજી કા સફાયા,
ફાકે સે બડે ટેઢોં કો ઝુલવાયગા સટ્ટા સૌ.

સટ્ટે ને કિયા ચારોં તરફ જબ કિ સફાયા,
દિલ લીડરોં કા દેખ કે યહ હાલ ભર આયા;
મિલ કરકે ફિર સરકાર કો સબ હાલ બતાયા,
સટ્ટે હે જુર્મ બઢતા હય દિન રાત સવાયા.

ડાકે વ ચોરી ખૂન યહ કરવાયેગા સટ્ટા સૌ,
હાકિમ ને ગૌરે મુલ્ક કી હાલત પે જબ કિયા;
સટ્ટા હુકમ ચઢાકે તુરત બન્દ કર દિયા;
સટ્ટે કે આડતી ને નયા ઢંગ રચ દિયા.

ઔર ખેલનેવાલોં કો એક રસ્તા બતા દિયા,
યે તાગડી અબ ઐસ ડી ખુલજાયગા સટ્ટા સૌ:

૭ ગઝલ

સિયા રામ અયોધ્યા બુલાલો મુઝે,
અપને ચરણોં કા દાસ બનાલો મુઝે.

શૈર—યહ દશા ઇસ દેશ કી હય હર તરહ મજબૂર હૂં.
બાદ યે ગફલત કો દેખા હર તરહ મખમૂર હું.

અપની પ્રીતિ કા પ્યાલા પિલાદો મુઝે
તકદીર તે ચક્કર દિયા બનવાસ જબ તુમકો દિયા.
યે ખતા કી કેકઈને માંગ વર ઉસને લિયા.

રાજા દશરથ કહે દાસ બનાલો મુઝે.
યહ દશા સીતા ને દેખી રામ તો વન કો ચલે,
સોચા દિલમેં ઉસને યહ તેરે બુરે દિન આ ચલે.

બોલી સાથ મેં નાથ નિભાલો મુઝે;
રામ સીતા ચલ દિયે તબ સાથ મેં લક્ષ્મણ ચલે,
નગરી અયોધ્યા કો યહ પ્રાની તીનોં ખાલી કરચલે

કહે સુમન્ત યહ રથ મેં બિઠાલો મુઝે,
દાસ મંય હૂં આપકા મુઝ પર કૃપા કીજે પ્રભૂ
નામ હય કેશી મેરા યહ ભી સો સુનલીજે પ્રભૂ

મેરી પ્રીતિ સે અપના બનાલો મુઝે,

ગઝલ

આરામ કે થે ક્યા સાથી, જબ બક્ત પડા તો કોઈ નહીં;
સબ દોસ્ત હંય અપને મતલબકે. દુનિયા મેં કિસી કા કોઈ નહીં;
કિત્તાલે જહાં માશૂક જો થે, સૂને હંય પડે મરકદ ઉ ,
જબ ચાહને વાલે લાખોં થે, અબ રોને વાલા કોઈ નહીં.
હર એક નુમાયશ કો દેખા, જબ ઝપકી જો પલક તો કુછ ભી નથા;
હંય હસ્તી હવાકે વહરે ફના, ઇસ દમ કા ભરોસા કોઇ નહીં.
કલ બાગ જો થા ફૂલોં સે ભરા, લહલાતી હુઇ ચલતી થી સબા;
અબ સમ્બુલ ગુલ કા જિકર હય ક્યા, ખાક ઉડતી હય ઉસજા કોઇ નહીં.
જબ પાસ હમારે પઇસા થા, તબ દોસ્ત હમારે લાખોં થે
અબ વક્ત પડા હય મુશ્કિલ કા. દુનિયાં મેં હમારા કોઇ નહીં.
અબ શિકવા કહાં કા કૈસા ગિલા, હોતા હય વહી મંજૂરે ખુદા;
અપના તો ખુદા હી હાફિજ હય, બિગડી મેં કિસી કા કોઇ નહીં.
વાં જાંહ હશમ જમ શૌક કહાં કઇસરકિ અજહદ શાન કહાં:
મિલતા હી નહીં અબ ઉનકા નિશાં, ઔર પૂછને વાલા કોઇ નહીં.
વહ દુનિયા રહી ન શાન રહી ન પ્રેમ રહા ન પ્રીતિ રહી;
દુશ્મન હય ભાઇ ભાઇ કા, બિગડી મેં કિસી કા કોઇ નહીં.

ગઝલ

ભારત કા સિક્કા હર દિલ પર બિઠલા દિયા ભારત વીરો ને,
બલ પૂરા આતમ શક્તી કા દિખાલા દિયા ભારત વીરાં ને;
બાણોં સે છાતી છિદવાકર ખન્જર સે ગરદન કટવાકર,
ઔર હિન્દૂ ધર્મ પર મર મિટના સિખલા દિયા ભારત વીરોંને.

તુમ ફૌરન આગ મેં જલ જાઓ પર શીલ ધર્મ કો ન છોડો,
સતિયોં કો જિન્દા જલવા કર દિખલા દિયા ભારત વીરોં ને;
ન રામ ને રાજકી ચિન્તા કી ન ભરત ને રાજકી ખ્વાહિશ કી,
ઠોકર સે તખ્ત અયોધ્યા કા ઠુકરા દિયા ભારત વીરોંને.

એક ધર્મ કે કારણ પ્રાણ તજે સંસાર કે સારે કષ્ટ સહે,
સત બાત કે કારણ બચ્ચોં કો બિકવા દિયા ભારત વીરોં ને;
જિન શક્તિ શાલી વીરોં કી શક્તિ સે દુનિયા કાંપ ગઈ,
સિર ઉનકા અપને ચરણોં મેં ઝુકવા દિયા ભારત વિરોં ને.

હય આફતાબ ઇસ દુનિયા મેં કોહરામ હુઆ ઘર ઘર બરપા,
જબ રણ સ્થલ મેં ખન્જર કો ચમકા દિયા ભારત વીરોં ને;

ગઝલ

માયા કે લોભી બાપને વુદ્દે કો બ્યાહ દી રી,
સાદી નહીં ઉસને મેરી કરદી વરબાદી રી ટેક.

કોડે ઉપર કોડરી બુઢ્ઢા બુલાવે રી,
મેં મારે શરમ કે મરગઈ વહ પાપ સો લાગે રી;
ચિટ્ટિ સી ચાદર ઓઢકર મય બાહર નીકલીરી,
લૌંડે હરામી હંસ પડે બુદ્દે કી જોરૂ રી.

પયરોં મેં પાયલ પહનકે મય ઘર સે ચાલી રી.
સબ તાઇ ચાચી નાની કહેં મત તો શરમાઇરી;
નયનોં મેં સુરમા સાર કે જબ પાન ખાઉંરી,
બુઢ્ઢા સકે ન દેખ ફિર કિસકો રિઝાઉંરી.

ઘુંઘરૂં કે બિછુવા પહન કર કોઠે પર ચાલીરી,
મય મારે શરમ કે મરગઇ વહ મુજે ખિલાવેરી;
કરકે અપના સિંગાર જબ સેજોં પર જાઉં રી,
બેટી કી તરયાં સોઉં દુખ કિસકો સુનાઉં રી.
બુઢે લોગ ભી ભાવી કહેં મુઝકો વુલાવેં રી,
મંય સોલવીં વર્ષ મેં મુંહ કઇસે દિખાઉં રી;
મુંહ મેં ન દાંત એક ભી સિર ડગમગાવે રી,
સબ થૂક ભરે ઘરવાર જિયા મેરા ઘવરાવે રી
જોશે જવાની ચઢરહી મય કહાં મરજાઉં રી,
વિન લાલમન અર્માન દિલ કિસસે મિટાઉંરી;

રસિયા

લોગો કાન દબા કે રહના ઘર મેં રાજ લુગાઇ કા.

બાબુ ચલકર ઘર મેં આવે. હાથ પકડ બીબી ઘબમબવે ફિર બાબુ ને બૈંત હિલાઇ જૂતા લેકર સન્મુખ આઇ, ફાડા કોટ પતલુન બટનતોડા નકટાઇ કા. દાવન પૈ પતલી સાડી લગાવે બાડી મેં લહંગા ચમકાવે, મન લગતા સિંગાર બનાવે, શીશા દેખે નાક ચઢાવે; સવા રુપય કી જુરાંબ સલીપર પહને દાઇ કા. આપ સરીકી સબ મિલ જાવેં, બુઢિયા સે બડી નાક ચઢાવેં, કટકીહો મેલે કો જાવેં. સિગરેટ પીવેં મોજ ઉડાવેં ખિદમતગાર એક સંગ મેં રહતા, ટકેનાઇ કા. કરકે મોટર બો બો ચંગા. અબ કે ચલિયો ગઢ કી ગંગા, [illegible] ઇનકા પતી સમઝાવે, સિર બધના સા ખૂબ હિલાવે, રોકે સે નહીં રુકે બહાના ગંગા માઇ કા, પાન કે ટુકડે ખૂબ ચબાબે રેચ નહીં તો રંગ લગાવે. સીજર કી સિગરટ પીવે પિલાવે, હિન્દુસ્તાની રેલ ચલાવે જેબ મેં સિગરટ રહ બકસ એક દિયાસલાઇ કા.

ગઝલ

અવ્વલ તો આશિકોં કી ગરદન પે સર નહીં,
ગર હય બરાગે નામ તો ખજર કા ડર નહીં.

કુંચી બગલ મેં ક્યોં લિયે ફિરતે હો જાનમન,
ખુદ કંચ હોરહા હું બાજુ મેં પર નહીં.

છુરિયાં લિયે હો ફિરતે કરતે હો રહજની,
લુટોગે કયા ભલા તુમહમ રખતે જર નહીં.

અબરુ કમાન પર ક્યોં ખોંચા નિગાહ કા તીર;
ખોલે જિગર ખડા હું મરને કા ડર નહીં હય.

ગર ચાહેં આશિકા આવારહ હમ કરેં,
ખુદ બે વતન હુયે ઔર રખતે ઘર નહીં હંય.

ગઝલ

બુરી હય તેરે ગમ મેં હાલત કિસી કી,
ખબર આકે લે બે મુબ્બત કિસી કી.

ઇસે પાંવ નાજુક સે ઠુકરાતે જાના,
જો રસ્તે મેં મિલ જાય તુરબત કિસી કી.

ઇધર ભી કરમ તેરા વાદેસબા હો,
તરસતી હંય ફૂલોં કો તુરબત કિસી કી.

મેરે સંગ મરકદ પૈ કોઇ યહ લિખદે,
ન આજાયે તબિયત કિસી પ કિસી કી.

ગઝલ

સતાઓ હમેં ગુલ બદન ધીરે ધીરે,
મિટેંગી જિગર કી જલન ધીરે ધીરે.
ઉઠાઓ ન ખંજર દુખેગી કલાઈ,
ગલા કાટો નાજૂક બદન ધીરે ધીરે,
કહે રો રો ફરહાદ શીરી ન ઘબરા,
કિ કટ જાયેંગે કોહકન ધીરે ધીરે.
મેં હૂ તુમપર જાન તુમ્હેં કુછ ન પરવા,
યે મિટ જાયેંગે સબ ચલન ધીરે ધીરે.
રાવે વસ્લ હમ તુમ હોં દોનો અકેલે,
યે દિન આવેગા જાન મન ધીરે ધીરે.
ન ગિરજાય હસરત ટપક કર જમીં પર,
ઉતારો હમારા કફન ધીરે ધીરે.
ન છતરાઓ જોવન પે શેદા યે કહવે,
ઉજડ જાયેગા યે ચમન ધીરે ધીરે.

ગઝલ

દમ લબોંપર જબસે કાસી આસકે ના શાદકા,
શોર હય ઘર ઘર બરપા આપકી બેદાદકા.
કત્લ ખુદ હો હો કે લાખોં મરગયે દુનિયાકે લોગ,
ચલ ગયા જાદુ ગરીબોં પર સિતમ ઇજાદકા
ફદની હય હસરતોં કી બિજલીયાં ચારો તરફ.

હોને કો હય કીસી આસીક નાશાદકા,
પેશ દાવર અપને મકતલે જકા કો દેખ કર
મુહ નિકલ આયેગા ઇતના સા મેરે જલ્લાદ કા,
ગર્દિ સે તકદીરસે ખુલ ખુલ કસી હય દામમેં
જાલિમોં કી કયા સિકાયત કયા ગિલા સિયાદ કા.
બુલબુલેં જખમી જિગરકે કતલ પર કહતે હય
ઔર સોર કયોં ઉઠતા નહીં યારો મુબારીક બાદકા
આફતાબે નામ વિસ મિલને એક અગર આહકી
ખાખ હો જાયગા દિલ જલકર સીતમ ઇજાદકા

શમ્ભુ પ્રાર્થના

શમ્ભુ અપને કૈલાસ બુલાલો મુઝે,
ગૌરી માતા કે દર્શન કરાદો મુઝે.
અપની વ્યથા કૈલાશ પર મૈં માત સે વર્ણન કરૂં,
વે હી કરેંગી પાલના મૈં ધ્યાન નિત ઉનકા ધરૂં.
ગૌરી માતા હી પાર લગાવે મુઝે,
માત અપને પુત્ર કી વિનતી સુનેગી ધ્યાન દે,
પુત્ર કે દુખ કે સમય મેં માત ગૌરા પ્રાણ દે,
તબ તો બિગડી પડેગી બનાની તુઝે.
થી કભી યહ શુદ્ધ ભૂમિ આજ અશુદ્ધ સબ હો ગઇ,
સભ્યતાં જાતી રહી સારી સજીવની ખો ગઇ.
શમ્ભૂ તન મેં લગી આગ કૈસે બુઝે.

બસ રહે હંય ચોર નગરી મેં અનેકાં દેખ લો,
અપને ભક્તોં કી દશા કો આપ ભગવન દેખલો.
છંનકો યહાં સે હટાના પડેગા તુઝે.
ઇસ લિયે હૂં લીન દુખમેં સુખ નજર આતા નહીં,
બસ ઝુલા કૈલાશ કો અબ ઔર કુછ ભાતા નહીં.
શમ્ભૂ દિન પર દિન મેરી કાયા રુઝે.
યહ નિવેદન માત સે કૈલાશ પર હોગી મેરી,
દુખ નિવારણ માત વો વિપતા હટાયેગી મેરી.
પ્યારે શ્યામ યહી અભિલાષા મુઝે,